

Judikatūras krājums

2013. gada 17. oktobrī*

Regula (EK) Nr. 44/2001 — 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts — Jurisdikcija patērētāju līgumu jomā — Šīs jurisdikcijas iespējamā ierobežošana attiecībā uz distances līgumiem — Cēloņsakarības pastāvēšana starp komerciālo vai profesionālo darbību, kas vērsta uz patērētāja domicila dalībvalsti, izmantojot internetu, un līguma noslēgšanu

Lieta C-218/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Saarbrücken* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 27. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 10. maijā, tiesvedībā

Lokman Emrek

pret

Vlado Sabranovic .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 25. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *L. Emrek* vārdā – *M. Kurt, Rechtsanwalt*,

— *V. Sabranovic* vārdā – *M. Mauer, Rechtsanwältin*,

— Beļģijas valdības vārdā – *T. Materne* un *J. C. Halleux*, pārstāvji,

— Francijas valdības vārdā – *B. Beaupère-Manokha*, pārstāve,

— Luksemburgas valdības vārdā – *P. Frantzen* un *C. Schiltz*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *A.-M. Rouchaud-Joët* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2013. gada 18. jūlija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *L. Emrek* un *V. Sabranovic* par prasībām attiecībā uz garantijas izpildi, noslēdzot līgumu par lietotas automašīnas pirkšanu.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11. apsvērumu “jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas”.
- 4 Saskaņā ar minētās regulas preambulas 13. apsvērumu apdrošināšanas, patērētāju un darba līgumu jomā vājākajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas.
- 5 Šīs pašas regulas 2. panta 1. punktā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības, var iesūdzēt šīs dalībvalsts tiesā.
- 6 Lietās, kas attiecas uz līgumiem, Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka jurisdikcija ir saistības, kas ir pamats prasības, kas bija vai būs jāizpilda, vietas tiesai.
- 7 Minētās regulas 15. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Lietās saistībā ar līgumiem, ko persona – patērētājs – noslēgusi mērķiem, kurus var uzskatīt par nesaistītiem ar viņa arodu vai profesiju, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu, ja:

[..]

- c) visos citos gadījumos – līgums ir noslēgts ar personu, kas veic komercdarbību vai profesionālo darbību patērētāja domicila dalībvalstī vai jebkādā veidā vērš šādu darbību uz attiecīgo dalībvalsti vai vairākām dalībvalstīm, tostarp attiecīgo dalībvalsti, un līgums ietilpst šādas darbības jomā.”
- 8 Regulas Nr. 44/2001 16. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:
 - “1. Patērētājs var celt prasību pret otru līgumslēdzēju pusi vai nu tās dalībvalsts tiesās, kurā ir minētās puses domicils, vai arī patērētāja domicila vietas tiesās.
 2. Otra līgumslēdzēja puse var celt prasību pret patērētāju vienīgi tās dalībvalsts tiesās, kurā ir patērētāja domicils.”

Pamattiesvedība un prejudiciālie jautājumi

- 9 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *L. Emrek*, kurš dzīvo Zārbrikenē [*Saarbrücken*] (Vācija), pamatlietas faktisko apstākļu rašanās dienā vēlējās iegādāties lietotu automašīnu.
- 10 *V. Sabranovic* Spišerenā [*Spicheren*] (Francija), kura atrodas netālu no Vācijas robežas, pieder lietotu automašīnu tirdzniecības uzņēmums ar nosaukumu “Vlado Automobiles Import-Export”. Minētajā laikā viņam bija interneta vietne, kurā bija norādīta viņa uzņēmuma kontaktinformācija, tostarp tālruņa numuri Francijā un mobilā tālruņa numurs Vācijā, kuriem bija pievienoti attiecīgie starptautiskie kodi.
- 11 *L. Emrek*, kurš par *V. Sabranovic* uzņēmumu un iespēju tajā iegādāties automašīnu uzzināja no paziņām, nevis no minētās interneta vietnes, ieradās šī uzņēmuma juridiskajā adresē Spišerenā.
- 12 Tādējādi 2010. gada 13. septembrī *L. Emrek* kā patērētājs rakstveidā noslēdza lietotas automašīnas pirkuma līgumu ar *V. Sabranovic* viņa uzņēmuma atrašanās vietā.
- 13 Ar prasības pieteikumu, kas vēlāk tika iesniegts *Amtsgericht Saarbrücken* [Zārbrikenes Pirmās instances tiesā] (Vācija), *L. Emrek* cēla prasības pret *V. Sabranovic* par garantijas neizpildi. *L. Emrek* uzskatīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu šai tiesai ir starptautiska piekritība šādu prasību izskatīšanai. No *V. Sabranovic* interneta vietnes uzbūves izrietot, ka viņa komercdarbība ir vērsta arī uz Vāciju.
- 14 Minētā tiesa nosprieda, ka *L. Emrek* prasība nav pieņemama, un to noraidīja, uzskatot, ka šajā gadījumā Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts nav piemērojams, jo *V. Sabranovic* komercdarbība nav vērsta uz Vāciju šīs tiesību normas izpratnē.
- 15 *L. Emrek* pārsūdzēja šo nolēmumu iesniedzējtiesā, norādot, ka Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktā nav pieprasīts pierādīt cēloņsakarību starp komercdarbību, kas vērsta uz patērētāja dalībvalsti, un līguma noslēgšanu. Šajā tiesību normā arī netiekot prasīts, lai līgums tiktu noslēgts kā distances līgums.
- 16 *Landgericht Saarbrücken* [Zārbrikenes apgabaltiesa] uzskata, ka pamatlietā ir pierādīts, ka *V. Sabranovic* komercdarbība ir vērsta uz Vāciju. It īpaši starptautiskā Francijas tālruņa koda, kā arī mobilā tālruņa numura Vācijā norādīšana radot iespaidu, ka šis komersants vēlas iegūt klientus arī ārpus Francijas, tostarp klientus, kuri dzīvo Vācijas pierobežas zonā.
- 17 Minētā tiesa uzskata, ka, pat ja tiktu uzskatīts, ka Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana nav atkarīga no distances līguma noslēgšanas, tomēr, lai izvairītos no šīs tiesību normas piemērošanas jomas paplašināšanas, esot nepieciešams, lai vismaz komersanta interneta vietne būtu pamats faktiskā līguma noslēgšanai ar patērētāju. Tādējādi tā uzskata, ka minētā tiesību norma nevarētu būt piemērojama, ja patērētājs “nejauši” noslēdz līgumu ar “uzņēmēju”.
- 18 Šādos apstākļos *Landgericht Saarbrücken* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
 - “1) Vai gadījumos, kad komersanta interneta vietne ir vērsta uz patērētāja dalībvalsti, Regulas [Nr. 44/2001] 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts kā nerakstītu papildu nosacījumu pieprasa, lai komersanta vietne motivētu patērētāju noslēgt līgumu un, tārad, lai interneta vietnei būtu cēloņsakarība ar līguma noslēgšanu?
 - 2) Vai, ciktāl starp darbību, kas ir vērsta uz patērētāja dalībvalsti, un līguma noslēgšanu ir vajadzīga cēloņsakarība, Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktā turklāt ir paredzēts, ka līgums noslēdzams kā distances līgums?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 19 Vispirms ir jāprecizē, ka savā 2012. gada 6. septembra spriedumā lietā C-190/11 *Mühlleitner* Tiesa jau atbildēja uz iesniedzējtiesas uzdoto otro prejudiciālo jautājumu šajā lietā, nospriežot, ka Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīts, lai līgums starp patērētāju un uzņēmēju būtu noslēgts kā distances līgums.
- 20 Tādējādi ir jāizvērtē tikai pirmais jautājums, ar kuru minētā tiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir pieprasīta cēloņsakarība starp līdzekli, kas ir izmantots komercdarbības vai profesionālās darbības vēršanai uz patērētāja domicila valsti, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu ar šo patērētāju.
- 21 Šajā saistībā vispirms ir jākonstatē, ka saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu šīs tiesību normas piemērošana nav tieši atkarīga no šādas cēloņsakarības esamības.
- 22 No minētās normas formulējuma izriet, ka tā ir piemērojama, ja ir izpildīti divi īpaši nosacījumi. Pirmkārt, ir nepieciešams, lai uzņēmējs veiktu savu komercdarbību vai profesionālo darbību patērētāja domicila dalībvalstī vai arī visiem līdzekļiem vērstu savu darbību uz šo dalībvalsti vai vairākām valstīm, tostarp arī uz šo dalībvalsti, un, otrkārt, lai līgums, par kuru ir strīds, ietilptu šādā darbībā.
- 23 Tiesa jau ir nospriedusi, ka būtiskais nosacījums, kam ir pakārtota Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana, ir saistīts ar komercdarbību vai profesionālo darbību, kura ir vērsta uz patērētāja domicila valsti (iepriekš minētais spriedums lietā *Mühlleitner*, 44. punkts), un šajā gadījumā iesniedzējtiesa uzskata, ka šis nosacījums ir izpildīts.
- 24 Tad vēl attiecībā uz Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta teleoloģisko interpretāciju ir jānorāda, ka minētā nerakstītā nosacījuma par cēloņsakarību, kurš ir minēts šī sprieduma 20. punktā, pievienošana būtu pretrunā šīs tiesību normas mērķim, proti, aizsargāt patērētājus, kuri tiek uzskatīti par vājo pusi līgumos, kurus patērētāji noslēdz ar uzņēmēju.
- 25 Kā norāda Eiropas Komisija un kā ir norādījis arī ģenerāladvokāts savu secinājumu 25. punktā, jākonstatē, ka prasība, lai patērētājs vispirms būtu aplūkojis interneta vietni, varētu radīt pierādīšanas problēmas, īpaši gadījumā, ja līgums, kā tas ir pamatlietā, nav ticis noslēgts kā distances līgums ar šīs pašas vietnes starpniecību. Šādā gadījumā sarežģījumi saistībā ar pierādīšanu, ka pastāv cēloņsakarība starp darbības virzībai izmantoto līdzekli, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu, radītu tendenci atrunāt patērētājus no vēršanās valsts tiesās atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 15. un 16. pantam un vājinātu šajās tiesību normās noteikto patērētāju tiesību aizsardzību.
- 26 Tomēr, kā to norādījis arī ģenerāladvokāts savu secinājumu 26. punktā, pat ja minētā cēloņsakarība nav nerakstīts nosacījums, no kura ir atkarīga minētā 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana, tomēr tā var būt noteicoša norāde, ko valsts tiesa var vērtēt tad, kad ir jānosaka, vai darbība tiešām ir vērsta uz patērētāja domicila dalībvalsti.
- 27 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka sava 2010. gada 7. decembra sprieduma apvienotajās lietās C-585/08 un C-144/09 *Pammer* un *Hotel Alpenhof* (Krājums, I-12527. lpp.) 93. punktā un rezolutīvajā daļā Tiesa norādīja uz neizsmēlošu norāžu sarakstu, kas var palīdzēt valsts tiesai izvērtēt, vai ir izpildīts būtiskais nosacījums par komercdarbības vēršanu uz patērētāja domicila dalībvalsti.
- 28 Turklāt savā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Mühlleitner*, nospriežot, ka minētā 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana nav atkarīga no līguma kā distances līguma noslēgšanas, Tiesa tā paša sprieduma 44. punktā minētajam neizsmēlošajam sarakstam pievienoja citas norādes, tostarp par “attālinātu sazināšanos” un “patērētāja līguma kā distances līguma noslēgšanu”, kas var pierādīt, ka līgums ir piesaistīts darbībai, kura ir vērsta uz patērētāja domicila dalībvalsti.

- 29 Lai izvairītos no Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas jomas paplašināšanas, jākonstatē, ka cēloņsakarība, kas ir pirmā prejudiciālā jautājuma priekšmets, ir jāuzskata par “vērstas darbības” norādi, tāpat kā attālinātas sazināšanās rezultātā patērētājs līgumsaistības uzņemas attālināti.
- 30 Turklāt, kā ģenerālvokāts norādījis savu secinājumu 33.–38. punktā, apstākļi, ka uzņēmējs, kā tas ir pamatlietā, kurš ir reģistrēts dalībvalstī netālu no robežas ar citu dalībvalsti, konurbācijā, kas plešas abpus robežām, un kurš izmanto citas dalībvalsts piešķirtu tālruņa numuru, to nododot savu potenciālo klientu, kuri atrodas šajā pēdējā minētajā valstī, rīcībā, lai izvairītos no starptautiskiem tālruņa tarifiem, arī var tikt uzskatīts par norādi, kas pierāda, ka viņa darbība ir “vēsta uz” šo citu dalībvalsti.
- 31 Katrā ziņā iesniedzējtiesai ir jāveic visaptverošs apstākļu, kādos ir noslēgts attiecīgais patērētāju līgums, izvērtējums, lai nolemtu, vai, ņemot vērā norāžu, kuras ir vai nav ietvertas sarakstā, kādu Tiesa ir izveidojusi šī sprieduma 27. un 28. punktā, esamību vai neesamību, ir piemērojams Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts.
- 32 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīta cēloņsakarības esamība starp līdzekli, kas ir izmantots komercdarbības vai profesionālās darbības virzībai uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu ar šo patērētāju. Tomēr šādas cēloņsakarības esamība ir uzskatāma par norādi, ka līgums ir piesaistīts šādai darbībai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 33 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīta cēloņsakarības esamība starp līdzekli, kas ir izmantots komercdarbības vai profesionālās darbības virzībai uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu ar šo patērētāju. Tomēr šādas cēloņsakarības esamība ir uzskatāma par norādi, ka līgums ir piesaistīts šādai darbībai.

[Paraksti]